

вання фінансових потоків, прищеплення менеджерам умінь і навичок ефективного управління.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Терещенко О. Фінансові доміанти реструктуризації підприємств / О. Терещенко, Н. Волошанюк // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 82–90.
2. Виноградова О. Особливості реструктуризації підприємств України в сучасних умовах / О. Виноградова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://donduet.edu.ua/%2Fdocs%2Fvestnik%2F2005%2Fvest_econom_4_\(28\)_2005%2Fpidpr_menedj%2Fvinogradova.doc](http://donduet.edu.ua/%2Fdocs%2Fvestnik%2F2005%2Fvest_econom_4_(28)_2005%2Fpidpr_menedj%2Fvinogradova.doc).
3. Реструктуризація підприємств має стати державною політикою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/files/articles/30/83/nl_ukr_19990503_0016.pdf.
4. Сердюк В. Теоретичні і прикладні аспекти реструктуризації бізнесу / В. Сердюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID=50006.
5. Сидорук І. Реструктуризація підприємства як основа його економічного зростання / І. Сидорук, Т. Якимчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.lv.ua/%2Fmetods%2Fasr%2Fvd%2Fv39ek36.doc>.
6. Кордан К. Пять важных подходов к осуществлению реструктуризации / К. Кордан, Т. Фолмен, М. Вандерборт // Маркетинг. – 1999. – № 3. – С. 109–113.
7. Большой экономический словарь / под ред. А. Азрилияна. – 5-е изд., доп. и перераб. – М.: Политика новой экономики, 2002. – 1280 с.
8. Мильнер Б. Теория организаций / Б. Мильнер. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 326 с.
9. Антикризисное управление / [В. Крыжановский, В. Ламешков, В. Люттер и др.]; под ред. Э. Минаева, В. Панагушина. – М.: ПРИОР, 1999. – 432 с.
10. Водачек Л. Реструктуризация – вызов чешским предприятиям / Л. Водачек // Проблемы теории и практики управления. – 1999. – № 1. – С. 85.
11. Брюховецкая Н. Антикризисное управление предприятием / Н. Брюховецкая. – Донецк: ИЭП, 1999. – 180 с.
12. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб.: Питер, 1999. – 416 с.
13. Герасимчук З. Комплексная оценка уровня устойчивого развития регионов Украины / З. Герасимчук // Экономика Украины. – 2002. – № 2. – С. 34–42.
14. Лепьохина І. Реструктуризація системи управління промислових підприємств в Україні: дис. ... канд. екон. наук / І. Лепьохина. – Запоріжжя, 2006. – 171 с.
15. Мазур І. Реструктуризація підприємств і компаній: справочное пособие / И. Мазур, В. Шапиро. – М.: Высшая школа, 2000. – 587 с.
16. Польша С. Реструктуризация Львовского мотозавода / С. Польша // Экономика Украины. – 1997. – № 1. – С. 3–11.
17. Лиховид О. Комплексная программа реструктуризации предприятия / О. Лиховид // Український інвестиційний журнал WELCOME. – 1998. – № 11–12. – С. 21.
18. Ращупкина В. Методология основ управления процессами реорганизации предприятий: [монографія] / В. Ращупкина // ДонНАСА. – Макеевка, 2008. – 180 с.
19. Кузьменко Л. Управление реструктуризацией развития промышленных комплексов: [монографія] / Л. Кузьменко, В. Ращупкина / МЭГИ. – Донецк: Донбасс, 2009. – 188 с.

УДК 657.1

Пастернак Я.П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту
Черкаського державного технологічного університету*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ У ЧАСТИНІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ

У статті досліджено питання сутності поняття «облікова політика», складові елементи методичного, технічного та організаційного аспектів облікового процесу, які охоплює облікова політика. Виділено основні фактори, що впливають на формування облікової політики. Встановлено основні елементи облікової політики в частині обліку витрат, інформацію про які необхідно зазначати в Наказі про облікову політику.

Ключові слова: облікова політика, обліковий процес, методичний, технічний, організаційний аспекти, організація обліку витрат, елементи облікової політики.

Пастернак Я.П. УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА ПРЕДПРИЯТИЯ В ЧАСТИ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА РАСХОДОВ

В статье исследован вопрос сущности понятия «учетная политика», составляющие методического, технического и организационного аспектов учетного процесса, которые охватывает учетная политика. Выделены основные факторы, влияющие на формирование учетной политики. Установлены основные элементы учетной политики в части учета расходов, информация о которых необходимо указывать в Приказе об учетной политике.

Ключевые слова: учетная политика, учетный процесс, методический, технический, организационный аспекты, организация учета затрат, элементы учетной политики.

Pasternak Y.P. ENTERPRISES ACCOUNTING POLICIES AS REGARDS COST ACCOUNTING

In the article the essence of the concept of «accounting policies», the components of methodological, technical and organizational aspects of accounting process, which are included in accounting policies, are studied. The main factors influencing the formation of accounting policies are singled out, the basic elements of accounting policies as regards cost accounting, information on which should be indicated in the Order on accounting policies, are determined.

Keywords: accounting policies, accounting process, methodological, technical, organizational aspect, organization of cost accounting, accounting policy elements.

Постановка проблеми. Формування облікової політики є одним із важливих питань організації та методики бухгалтерського обліку на підприємстві.

Реформування бухгалтерського обліку в умовах складних економічних, соціальних, політичних процесів в Україні загострило проблему обґрунтованості

вибору елементів облікової політики. Облікова політика є основою організації бухгалтерського обліку, що визначає порядок відображення операцій за всіма об'єктами обліку, у тому числі обліку витрат.

Ефективне управління витратами є ключовим чинником у забезпеченні розвитку суб'єкта господарювання. Одним з основних завдань бухгалтерського обліку витрат є формування облікової політики щодо витрат, яка сприяє своєчасному і достовірному відображенню даних про витрати у первинних документах, реєстрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності. Отже, об'єктивна, дієва та функціональна система бухгалтерського обліку підприємства, у тому числі обліку витрат, починається з його облікової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування та реалізації облікової політики приділили значну увагу такі дослідники: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, В.Г. Швець та ін. Не зменшуючи важливості здійснених досліджень і цінності одержаних науковцями результатів, необхідно звернути увагу, що окремі питання щодо формування облікової політики в частині організації обліку витрат, структури та змісту наказу про облікову політику залишаються дискусійними та потребують більш глибокого вивчення і практичного впровадження.

Мета статті полягає у дослідженні змісту і основних положень формування облікової політики підприємств, обґрунтуванні складових елементів облікової політики в частині організації обліку витрат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що їх використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності [1]. Також даним нормативним документом законодавчо закріплено свободу обґрунтування вибору форми організації та ведення бухгалтерського обліку,

управлінського обліку, періодичність інвентаризації цінностей, розрахунків, зобов'язань, капіталу. Отже, чинна нормативна база з бухгалтерського обліку надає підприємствам широкі можливості у виборі варіантів організації облікового процесу.

Існування можливості вибору різних варіантів методології обліку певних об'єктів із законодавчо регламентованих альтернативних способів обліку дає змогу створити за допомогою облікової політики оптимальну, необхідну саме для конкретного підприємства систему бухгалтерського обліку, в якій буде реалізована стратегія підприємства, а також вимоги сучасного формування економічної інформації, її достовірності, доступності і корисності як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів [2, с. 124].

У науковій літературі зустрічаються різні підходи дослідників до розкриття сутності поняття «облікова політика» (табл. 1).

Різноманітність точок зору науковців свідчить, з одного боку, про складність цього питання, а з іншого – про відсутність системного підходу до його розв'язання [10, с. 42]. Відповідно до розглянутих визначень, облікову політику у загальному визначенні складає сукупність методів, способів, принципів, методик, процедур бухгалтерського обліку, спрямованих на узагальнення облікових та виконання стратегічних і поточних цілей і завдань. Проте необхідно звернути увагу на той факт, що бухгалтерський облік спрямований на управління, а облікова політика є одним з елементів системи обліку, тому її необхідно розглядати у взаємозв'язку з управлінням. Отже, враховуючи різні підходи до формування поняття «облікова політика», можна погодитись із таким визначенням: облікова політика – це механізм управління обліком, який здійснюють на основі вибору та розробки суб'єктом господарювання способів (варіантів), правил і процедур щодо організації та методики ведення обліку, складання і подання звітності виходячи із загальноприйнятих принципів та із специ-

Таблиця 1

Визначення поняття «облікова політика»

Джерело	Визначення
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]	Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [3]	Облікові політики – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності
Т.В. Барановська [4, с. 18]	Облікова політика – це певний порядок дій, спрямованих на збір, обробку та надання необхідної інформації відповідним користувачам для реалізації власних інтересів у сфері бухгалтерського обліку
А.Г. Загородній [5, с. 133]	Облікова політика – це сукупність способів ведення бухгалтерського обліку (первинного нагромадження, вартісного вимірювання, поточного групування і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності) відповідно до особливостей його господарської діяльності
Т.М. Сльозко [6, с. 21]	Облікова політика – це вибір самим підприємством певних і конкретних методик, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку виходячи з чинних нормативних актів і особливостей діяльності підприємства
Л.Г. Ловінська, І.Б. Стефанюк [7, с. 63]	Облікова політика суб'єкта господарювання – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються суб'єктом господарювання для ведення поточного обліку, складання та подання фінансової звітності в межах, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, іншими нормативними документами, затвердженими Міністерством фінансів та іншими органами виконавчої влади після погодження з Міністерством фінансів
П.С. Житний [8, с. 12]	Облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур здійснення первинного спостереження, аналізу, поточного групування, підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності, складання та подання фінансової звітності
С.М. Міщенко [9, с. 8]	Облікова політика – це вибрана суб'єктом господарювання система облікових заходів, спрямованих на досягнення його стратегічних і поточних цілей і завдань

фіки діяльності підприємства для отримання повної, об'єктивної, достовірної і неупередженої інформації з метою прийняття зацікавленими особами обґрунтованих управлінських рішень [11, с. 30].

Аналіз практики формування та застосування облікової політики на підприємствах дав змогу встановити, що сьогодні процесу її формування приділяється недостатня увага як із боку працівників обліково-фінансових служб, так і з боку власників та адміністрації підприємства. Від правильної побудови та розуміння облікової політики багато в чому залежить ефективність діяльності підприємства. Облікова політика підприємств повинна забезпечити цілісність бухгалтерського обліку і тому повинна охоплювати всі аспекти облікового процесу: методичний, технічний, організаційний (рис. 1) [11, с. 66].

Облікова політика підприємства, охоплюючи всі аспекти облікового процесу, буде різною на різних підприємствах з урахуванням специфіки їх господарювання.

Документальне оформлення облікової політики підприємства реалізується у вигляді Наказу про облікову політику, який є внутрішнім регламентом, що регулює організацію облікового процесу підприємства. Наказ розробляється головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства. Від складових елементів облікової політики залежить правдиве відображення господарських операцій та їх узагальнення в бухгалтерській звітності.

Інформаційна цінність наказу про облікову політику підприємства полягає в економічному обґрунтуванні вибору елементів облікової політики для підготовки інформації при прийнятті управлінських рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами. Управлінські рішення керівництва підприємства націлені насамперед на оптимізацію рівня витрат і максимізацію прибутку, тому розглядати зміст облікової політики необхідно в обов'язковому контексті впливу на фінансовий результат діяльності підприємства.

Фінансовий результат діяльності підприємства залежить від розкриття в обліковій політиці таких основних об'єктів, як доходи і витрати звітного періоду. Взаємозв'язок цих основних об'єктів полягає в тому, що зміна величини одного з них призводить до зміни іншого і суттєво впливати на фінансові результати підприємства, його фінансову стійкість та темпи економічного зростання, тому варто визначити деякі механізми управління витратами підприємства, зокрема способи і прийоми, на основі яких можна

отримати точну інформацію про витрати та приймати обґрунтовані управлінські рішення [12, с. 120].

У Наказі про облікову політику повинні передбачатися питання методичного характеру щодо бухгалтерського обліку витрат підприємства. Основні елементи, які необхідно розкрити в обліковій політиці за об'єктом обліку витрат, такі:

- первинні документи з обліку витрат та графіки їх документообігу;
- вибір класу рахунків для обліку витрат;
- перелік субрахунків та аналітичних рахунків, необхідних для відображення в обліку витрат;
- склад витрат майбутніх періодів та порядок їх списання;
- порядок віднесення витрат на фінансові результати (щомісяця, щоквартально);
- склад витрат, які формують собівартість виробництва та реалізації продукції;
- перелік статей калькуляції;
- методи калькулювання собівартості продукції;
- методи розподілу витрат виробництва продукції у незавершеному виробництві;
- перелік і склад змінних та постійних загально-виробничих витрат;
- метод розподілу загально-виробничих витрат (визначення бази розподілу);
- розподіл витрат за виробничим підрозділами та центрами виникнення витрат;
- перелік об'єктів обліку витрат, об'єктів калькулювання та калькуляційних одиниць;
- система обліку витрат;
- варіант зведеного обліку витрат виробництва;
- методи розробки бюджетів витрат та аналізу відхилень фактичних показників від бюджетних;
- методи аналізу витрат.

Чітке визначення та розкриття елементів облікової політики і, відповідно, ведення бухгалтерського (фінансового) та управлінського обліку дає можливість підприємству отримувати достовірну інформацію для управління витратами його фінансово-господарської діяльності.

Науковці виділяють досить широкий перелік факторів, що впливають на формування облікової політики [11, с. 173–174]. На основі проведеного дослідження слід виділити фактори, що впливають на формування облікової політики в частині організації бухгалтерського обліку витрат:

- форма власності та організаційно-правова форма підприємства;
- галузева приналежність та вид діяльності підприємства;
- організаційна структура управління та наявність структурних підрозділів та їх економічні взаємозв'язки;
- виробнича структура підприємства;
- масштаби діяльності підприємства;
- тип виробництва та його вид;
- технологічні особливості процесу виробництва;
- стратегія фінансово-господарського розвитку;
- система ціноутворення;
- рівень автоматизації виробничих процесів;
- організація постачальницько-збутової діяльності;
- наявність ефективної системи внутрішнього контролю;
- перелік центрів витрат та сфер відповідальності;

Рис. 1. Структура облікової політики підприємства

– система внутрішньої звітності.

Під час формування облікової політики в частині організації бухгалтерського обліку витрат необхідно визначити складові елементи методичного аспекту для цілей фінансового та управлінського обліку. В обліковій політиці підприємства повинні знайти відображення лише ті методичні аспекти, по яких існує альтернатива, або ті, по яких необхідно розробити методику обліку самостійно. У табл. 2 наведено елементи облікової політики в частині організації бухгалтерського обліку та їх альтернативні варіанти відповідно до: Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [13], Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [14], Методичних рекомендацій із формування собівартості продукції (робіт, послуг) [15].

Отже, велике значення на етапі формування облікової політики підприємств має визначення її елементів в частині обліку витрат. Як показали проведені дослі-

дження, у нормативних документах наводяться вимоги щодо основних аспектів облікової політики та альтернативні варіанти обліку витрат, проте не беруться до уваги організаційно-технологічні та галузеві особливості діяльності підприємств, тому розробка Наказу про облікову політику суб'єкта господарювання є важливим елементом облікової роботи, який дасть змогу забезпечити надання повної, своєчасної а достовірної інформації про витрати підприємства.

Висновки. На підставі досліджень діючого законодавства та поглядів учених-економістів було встановлено, що бухгалтерський облік спрямований на управління, а облікова політика є одним із елементів системи обліку, тому її необхідно розглядати у взаємозв'язку з управлінням; облікова політика підприємства охоплює всі аспекти облікового процесу – методичний, організаційний та технічний; під час формування облікової політики в частині організації бухгалтерського обліку витрат визначені складові елементи методичного аспекту для цілей фінансового та управлінського обліку.

Таблиця 2

Складові елементи облікової політики в частині організації бухгалтерського обліку витрат

№ п/п	Елементи об'єкта облікової політики	Альтернативні варіанти обліку витрат
1	Первинні документи з обліку витрат та графіки їх документообігу	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
2	Вибір класу рахунків для обліку витрат	- із використанням бухгалтерських рахунків класу 8 «Витрати за елементами»; - із використанням бухгалтерських рахунків класу 9 «Витрати діяльності»; - із використанням рахунків класів 8 «Витрати за елементами» і 9 «Витрати діяльності»
3	Перелік субрахунків та аналітичних рахунків, необхідних для відображення в обліку витрат	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
4	Склад витрат майбутніх періодів та порядок їх списання	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
5	Порядок віднесення витрат на фінансові результати	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління (щомісяця, щоквартально, щорічно)
6	Склад витрат, які формують собівартість виробництва та реалізації продукції	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
7	Перелік статей калькуляції	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
8	Методи калькулювання собівартості продукції	- позамавний; - попередільний; - нормативний
9	Методи розподілу витрат виробництва продукції в незавершеному виробництві	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
10	Перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат	Встановлюється підприємством самостійно залежно від специфіки виробництва
11	Метод розподілу загальновиробничих витрат (визначення бази розподілу)	- години роботи; - заробітна плата; - обсяг діяльності; - прями витрати
12	Розподіл витрат за виробничим підрозділами та центрами виникнення витрат	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
13	Перелік об'єктів обліку витрат, об'єктів калькулювання та калькуляційних одиниць	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління. Об'єкти можуть визначатися за: - видами продукції; - підрозділами підприємства; - центрами відповідальності; - видами діяльності
14	Система обліку витрат	- повних витрат; - неповних витрат
15	Варіант зведеного обліку витрат виробництва	- напівфабрикатний; - безнапівфабрикатний
16	Методи розробки бюджетів витрат та аналізу відхилень фактичних показників від бюджетних	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління
17	Методи аналізу витрат	Встановлюється підприємством самостійно виходячи з галузевих особливостей та потреб управління

Облікова політика витрат має важливе значення для ефективної організації бухгалтерського обліку, оскільки доцільність, обґрунтованість та деталізація процесу обліку витрат потрібні для визначення результатів діяльності підприємства та ухвалення ефективних управлінських рішень. У результаті дослідження встановлено складові елементи облікової політики в частині організації обліку витрат, інформацію про які необхідно зазначати в Наказі про облікову політику підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект: колективна монографія: у 2-х т. / За ред. П.И. Атамас. – Дніпропетровськ: Герда, 2013. – Т. 1. – 358 с.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020/.
4. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові / Т.В. Барановська // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 3 (25). – С. 18–26.
5. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: Основи теорії і практики / А.Г. Загородній, Г.О. Партин; 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Знання, КОО, 2004. – 377 с.
6. Сльозко Т.М. Організація обліку: [навч. посіб.] / Т.М. Сльозко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
7. Ловінська Л.Г. Організація бухгалтерського обліку та фінансового контролю в сучасних умовах господарювання в Україні: [монографія] / Л.Г. Ловінська, І.Б. Стефанюк – К., 2006. – 237 с.
8. Житний П.Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем: автореф. дис. ... д-ра. екон. наук: спец. 08.00.09 / П.Є. Житний; ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К., 2009. – 32 с.
9. Міщенко С.М. Облікова політика в системі управління банком: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / С.М. Міщенко; Національний аграрний університет. – К., 2004. – 26 с.
10. Колос І. Особливості облікової політики для сучасного підприємства / І. Колос // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 2–3. – С. 41–52.
11. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: [монографія] / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
12. Партин Г.О. Системно-орієнтоване управління витратами промислового підприємства: [монографія] / Г.О. Партин, А.І. Ясінська – Л.: ЗУКЦ, ПП НВФ «Біапр», 2011. – 200 с.
13. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» від 30.11.1999 р. № 291, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318, з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені Наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373, зі змінами і доповненнями.

УДК 339.13:658.8

Портоварас Т.Р.

кандидат економічних наук,

*викладач кафедри менеджменту та публічного управління
Тернопільського національного економічного університету*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті запропоновано методичний підхід до стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств, що передбачає дослідження факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та представлений системою показників. Сформульовано етапи проведення стратегічного аналізу з метою ідентифікації реального стану підприємств, потенціалу та стратегічної спрямованості у перспективі. Розрахунки за розробленою методикою дадуть змогу оцінити стратегічну позицію підприємств, установити їх ринковий рейтинг та визначити найближчих конкурентів.

Ключові слова: стратегічний аналіз, стратегічне управління, методичний підхід, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище, результати діяльності підприємств.

Portovaras T.R. НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ПОСТРОЕНИЮ СИСТЕМЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО АНАЛИЗА РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье предложен методический подход к стратегическому анализу результатов деятельности птицеводческих предприятий, который предполагает исследование факторов внутренней и внешней среды и представлен системой показателей. Сформулированы этапы проведения стратегического анализа с целью идентификации реального состояния предприятий, потенциала и стратегической направленности в перспективе. Расчеты по разработанной методике дадут возможность оценить стратегическую позицию предприятий, установить их рыночный рейтинг и определить ближайших конкурентов.

Ключевые слова: стратегический анализ, стратегическое управление, методический подход, внутренняя среда, внешняя среда, результаты деятельности предприятий.

Portovaras T.R. THE SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACH TO BUILDING A SYSTEM OF STRATEGIC ANALYSIS RESULTS OF ENTERPRISES ACTIVITY

In the article we developed methodical approach to strategic analysis results of the poultry business involves the study of factors of internal and external environments, which presented by metrics. Formulated stages of strategic analysis to identify the real state enterprises, building and strategic focus in the future. Calculations using proposed method allow to assess the strategic position of enterprises, establish their market rating and determine next ranking competitors.

Keywords: strategic analysis, strategic management, methodical approach, internal environment, external environment, the results of enterprise performance.